

Muzejní čtvrtletník

Muzeum Českého ráje v Turnově

zdarma

číslo 1/2016, ročník XIII.

Zhodnocení sezony, ohlédnutí za výstavami

Kolik dorazilo návštěvníků, jak probíhaly dílny a výstavy?

Rozhovor s...

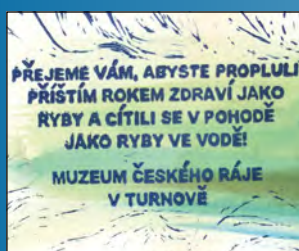
Poznáte, s kým jsme si povídali? Odpověď najdete na s. 6.

Scénické ozvěny

Informace o výstavě pro milovníky divadla a umění viz s. 2.

Co nás čeká a co bylo?

Přehled akcí a výstav i foto-vzpomínky najdete na s. 8.

LADISLAV A VALERIÁN KAROUŠKOVI

Nedávno ukončená výstava sochaře Valeriána Karouška (1929–1970) v Oblastní galerii v Liberci byla vítanou připomínkou tvorby jednoho z výrazných zástupců moderní české plastiky 60. let. Úspěšně se jako devětadvacetiletý představil v rámci československé expozice v Bruselu, experimentoval se sklolaminátem, kovem, barvou i s využitím přírodou tvarovaných kamenů. Smrt na úbočí peruánského Huascaránu spolu s celou horolezeckou reprezentací však jeho slibnou uměleckou dráhu předčasně ukončila. Ze dvou talentovaných bratrů, turnovských rodáků, tak po krátkém období, kdy tvořili současně vedle sebe, pokračoval v umělecké práci již jen jeho starší bratr, malíř Ladislav Karoušek (1926–1991). Toho jsme znali jako přátelského optimistického člověka, jehož pozitivní vztah ke světu se promítal do jeho tvorby. V ní najdeme nejen figurální motivy, ale hlavně krajinu, a to nejvíce tu turnovskou, kterou od dětství znal, prochodil a, stejně jako Valerián, také prolezl a ve zralém věku na ni shlížel ze své

chalupy na Frýdštejně. I Ladislava si proto veřejnost jistě ráda připomněla výstavou v pražské galerii Vltavín (derniéra 17. ledna), kde byla pokřtěna i jeho monografie.

Jednou mi řekl, že stejně jako každý skutečný malíř i on touží namalovat ten nejkrásnější obraz na světě a přes zjevnou nadsázku bylo

Pokračování na s. 4

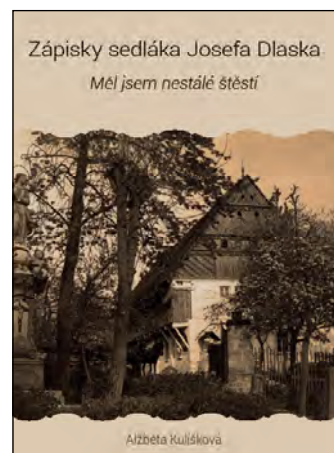
MASOPUST

V sobotu 30. ledna ožije Dlaskův statek v Dolánkách masopustním veselím, proběhne zde již 15. ročník tradičního masopustu, akce, která si za poslední roky získala stovky příznivců. Přijďte si i vy užít průvod s maskami a tradiční přestavení v podání turnovských muzejníků. Co všechno vás čeká? Ve 12 hodin se vydá průvod masek za doprovodu muziky na obchůzku obcí Bukovinou. Po návratu na statek (cca ve 13.30 hodin) vypukne

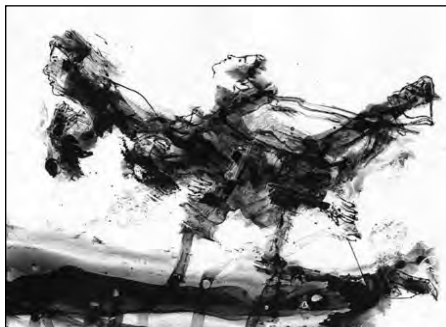
Pokračování na s. 2

VYDALI JSME DLASKOVU KRONIKU

Těsně před Vánoce jsme pokřtili novou knihu – první edici kompletních Dlaskových zápisků. Při jejím čtení prožijete napínavý výlet o dvě stovky let zpátky do minulosti. Zjistíte, jak se žilo v Dolánkách, Turnově i v širokém okolí, čím se zabýval venkovský sedlák, co znal a co jej zajímalo a mnoho dalšího. Knihu o rozsahu 286 stran zakoupíte za 230 korun v muzeu nebo u regionálních knihkupců. O originálu Dlaskova zápisníku se více dočtete na s. 7.

VÝSTAVA SCÉNICKÉ OZVĚNY

Turnovský rodák, akademický malíř Jan Jüngling (*1946), učí od roku 2001 na katedře scénografie pražské AMU, ale ve své vlastní tvorbě se věnuje širokému okruhu malířských námětů – figurální malbě a portrétům, koním a prostředí dostihů, zátiším či abstraktním kompozicím. Shromáždil kolem sebe skupinu přátel, kteří mají stejně jako on blízko k divadelnímu prostředí, ale mají také výrazné tvůrčí přesahy do oblasti volné tvorby. Když se k nim připojili také spříznění grafici a keramik, vzniklo žánrově pestré volné sdružení 10–12 výtvarníků, které již absolvovalo řadu společných výstav nejen v Čechách. Výtvarných výstav klasických disciplín, jakými jsou

malba a plastika, jsme již uspořádali dlouhou řadu a budeme v nich jistě pokračovat, protože v regionu s mimořádnou koncentrací malířů mají samozřejmě své opodstatnění. Jana Jünglinga jsem ale požádal o větší důraz na scénografii a tvorbu s ní spojenou. S ní jsme se u nás v muzeu setkali dosud jen výjimečně, přestože Češi patří v divadelním světě ke scénografickým špičkám. Těšíme se, že v našem městě s mimořádně bohatou divadelnickou tradicí si *Scénické ozvěny* najdou četné a poučené příznivce, ale věříme, že na své si přijdou i ctitelé dalších výtvarných oborů. (Ilustrace na této straně jsou dílem Jana Jünglinga.)

Miroslav Cogan

MASOPUST

Dokončení ze s. 1

nou lidové masopustní hry, tancovačka a na závěr i tradiční společné pochování basy. Pokud byste se chtěli do reje masek zapojit, není nic jednoduššího – přijďte v masce! Jestli doma žádnou nenajdete, můžete si vyrobit alespoň masopustní klobouk ve výtvarné dílně ve světnici na statku. O zábavu se během celého dne postarají turnovští muzejníci a jejich kamarádi, folklórní soubor Horačky z Českého Dubu a skupina Mackie Messer šraml Band. A pokud by ani to nestačilo na zahrání lednové zimy, můžete se zahřát horkým nápojem a některou z tradičních masopustních pochoutek.

Vladimíra Jakouběová

CO NÁS ČEKÁ V ROCE 2016? SLOVO ŘEDITELKY

Základní vizí Koncepce Muzea Českého ráje v Turnově na rok 2016 je být institucí otevřenou všem vrstvám společnosti, institucí pěstující vědu na nejvyšší úrovni, ale zároveň institucí, která dokáže výsledky své práce srozumitelně prezentovat široké veřejnosti a šířit osvětu i vzdělání.

Turnovské muzeum se významně podílí na shromažďování, uchovávání a ochraně movitého kulturního dědictví Libereckého kraje. Poskytuje veřejné služby občanům, jimiž jsou hlavně programy a výstavy čerpající z muzejních sbírek a výzkumné úkoly a jejich výstupy prezentované v odborných publikacích. Přispívá tak nepřímou, ale přitom velmi významně ke zprostředkování obrazu přírody a dějin společnosti. Výsledky práce muzea nejsou určeny jen těm, kteří muzea pravidelně navštěvují, protože movité kulturní dědictví, které spravujeme, je významnou součástí materiálního i duchovního bohatství kraje. Kromě základního poslání instituce shromažďující, ochraňující a prezentující hmotné doklady činnosti přírody a člověka, vyvíjí naše muzeum celou řadu dalších vědeckých a kulturních aktivit, jimiž výrazně přispívá k obohacení kulturního života města a celého Českého ráje, často však překračuje hranice regionu i státu. Muzeum za posledních dvacet let prošlo velkými změnami. Proces proměny muzea na instituci specializovanou na drahé kameny a šperkařství byl dovršen již v průběhu 80. let a počátkem 90. let, kdy se podařilo vy-

tvorit organizační strukturu a významně posílit tým fundovaných odborných pracovníků, pokrývajících obory relevantní pro takovou specializaci. V současné době v organizaci pracuje 8 vysokoškolsky graduovaných specialistů na geologii a mineralogii, dějiny umění, prehistorii, historii a etnografii. Navenek se tato proměna projevila nejzřetelněji ve veřejně přístupných expozicích, edukačních programech, výzkumné činnosti, výstavních projektech a publikační činnosti. Pro zajištění své činnosti má muzeum adekvátní prostorové zázemí. Spravuje celkem 6 budov s výstavními plochami s bezbariérovým přístupem, depozitáři a pracovním zázemím pro zaměstnance s odpovídajícím technickým vybavením a k tomu pronajatý objekt – národní kulturní památku Dlaskův statek v Dolánkách. Všechny objekty prošly za posledních patnáct let zásadní rekonstrukcí. Stavební práce proběhly v několika etapách v letech 1995–2015 a vyjma budovy galerie jsou z rekonstrukce velké části dokončeny.

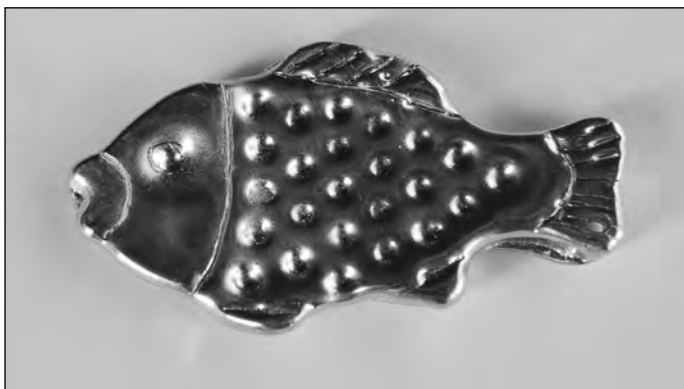
V roce 2016 si v muzeu připomeneme dvě výročí – 130 let svého trvání a 300 let Dlaskova statku. Oběma těmto významným událostem budou věnovány výstavy, nové expozice a řada dalších programů. Prioritním úkolem organizace v rámci strategického rozvoje je však zřízení nové expozice o horolezectví v Českém ráji, která ponese jméno *Horolezci neznají hranice*. Ta by měla zaplnit mezeru, která je v posledních

letech stále evidentnější, totiž, že zde chybí místo pro prezentaci významného, a pro Český ráj zásadního sportovního odvětví. Nová expozice si klade za cíl představit horolezectví v regionu ve všech jeho aspektech, chybět nebudou ani prostory pro doplňující výstavy a přednáškový sál. V expozici bude i dostatečný prostor pro prezentaci unikátní velkoplošné malby *Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou*. Nově vzniklé moderní prostory by měly respektovat potřeby muzea, využívat veškeré plochy parteru areálu a být provázané s okolím – hlavní budovou muzea, depozitářem a budovou Kamenářského domu. Cílem je vytvořit prostor, který uspokojí nároky laické i odborné veřejnosti a umožní setkávání lidí spojených stejným zájmem. Realizace nové stálé expozice *Horolezci neznají hranice* je připravena po stránce obsahové, projektové i stavební a chystá se oficiální žádost o dotaci do programu přeshraniční spolupráce.

Turnovské muzeum je také institucí, která má, vzhledem k potenciálu své sbírky, mimořádné možnosti edukační, zejména ve vztahu k dětem a mládeži, ale také v systému celoživotního vzdělávání občanů. Aby byly tyto možnosti optimálně využity, připravili jsme pro tento rok širokou nabídku doprovodných programů k výstavám – animační programy, komentované prohlídky, tematicky zaměřené dílny a další. Určitě se máte na co těšit.

Vladimíra Jakouběová

JAKÉ BYLY VÁNOČNÍ DÍLNY?

Od 23. listopadu do 18. prosince se v Kamenářském domě každé dopoledne konaly vánoční dílny pro školy, během nichž nám pod rukama prošlo 848 dětí. Ty si odnesly nejen originální vánoční dárečky, ale i zážitek z tvorby s různorodými materiály – modelínou, sádrou a olovem.

Letošní vánoční dílny se tematicky pojily k výstavě s názvem *Kapr, sumec, štika*. Dílnou jsme též symbolicky připomněli a oživil starou vánoční tradici lití olova. Mladší děti vytvářely obrázek vodního světa odléváním sádry do formy, kterou si nejprve samy vyrobily z modelíny.

POCTA HEJTMANA TOMÁŠI ŘÍDKOŠILOVI

V rámci slavnostního večera, pořádaného u příležitosti Dne vzniku samostatného Československého státu, uděnil ve čtvrtek 29. října 2015 hejtman Libereckého kraje Martin Půta Pocty hejtmána pro rok 2015. Mezi jinými byl in memoriam oceněn i náš kolega RNDr. Tomáš Řídkošil. Nomináční řeč pronesla ředitelka muzea Vladimíra Jakouběová a připomněla v ní nejen výsledky Tomášovy muzejní práce, ale především jeho zásluhu na vzniku a rozvoji Geoparku Český ráj UNESCO, který se pod jeho vedením stal fenoménem nejen v naší republice, ale především ve světě.

Poctu hejtmána letos získalo šest osobností, vybíralo se z 36 nominovaných.

Děti od 4. třídy výše pracovaly i s roztaveným kovem – olovem. Vyráběly si přívěsek s motivem ryby a balily jej do dárkového pytlíčku, jehož součástí byla i rybí šupinka pro štěstí. Nejprve si z modelíny podle šablony vyřizly tvar rybičky, tu následně ozdobily, porýly a zalily sádrou. Vznikla tak forma, do které nalily roztavené olovo, které pak samy tavily nad lihovými kahany, nevyhnuly se tak ani práci s ohněm. Vše samozřejmě probíhalo pod naším dozorem, aby nedošlo ke zranění, a prací je provázelo i krátké instruktážní video.

Děti si tak vyzkoušely, jak pracovat s rozličnými materiály a prošly si celým procesem tvorby až k hotovému výrobku. Bylo znát, že je to bavilo. Nás ostatně taky.

Veronika Gocová

VÝROČNÍ ROK PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI

Pekařova společnost Českého ráje oslavila loni 25 let obnovené činnosti. Toto neopominutelné jubileum připadlo shodou okolností na rok 130. výročí narození obou velkých turnovských historiků prof. Josefa Pekaře a prof. Josefa Vítězslava Šimáka.

Jubileum společnosti i Pekařovy narozeniny jsme si připomněli už v březnu ve společném programu s turnovskou knihovnou v modlitebně Na Sboře. Výročím obou historiků, tedy i Šimákovu, byl věnován samostatný červnový program na hradě Kost. O významu jejich díla promluvil v zaplněné hradní salla terrene univerzitní profesor PhDr. Zdeněk Beneš. Byla to zcela výjimečná příležitost poznat, jak se na dílo obou Turnováků, profesorů Univerzity Karlovy, dívají naši současní historikové. Vystoupení prof. Beneše mělo mimořádný ohlas mezi všemi posluchači. Setkání doplnila prohlídka samotného hradu a příjemné odpoledne v nedaleké Sobotce, které bylo zájímavou vzpomínkou na sobotecké rodáky. Průvodcem nám byl čestný předseda Pekařovy společnosti pan Karol Bílek.

Jaro loňského roku patřilo v pořadí už 18. vědecké konferenci věnované tentokrát výročním spatřích

s historií mladoboleslavského automobilového průmyslu, kterou jsme řadou dalších institucí pořádali pod názvem *Na kolech do světa (Po silnicích nejen Českého ráje a Pojižeří)* ve Škoda muzeu v Mladé Boleslavi. Bezprostředním podnětem k volbě tématu se stalo 150. výročí narození Václava Laurina, rodáka z nedalekého Kamení u Pěnčína, technika a zakladatele firmy Laurin & Klement. Přednesené referáty a diskusní příspěvky přinesly celou řadu nových a badatelsky zajímavých poznatků a informací. Souhrnně budou zveřejněny v konferenčním sborníku, který vyjde na jaře.

S jubilejním rokem jsme se rozloučili podzimním vlastivědným zájezdem do Šporkova barokního špitálu v Kuksu, který byl nedávno otevřen po nákladné opravě celého areálu. Součástí byla i vycházka přírodním Betlémem Matyáše B. Brauna. Zájezd měl velký úspěch i díky péči, které se nám dostalo od kolegů ze správy tohoto památkového objektu.

Tak snad jsme si tak ty naše „půlkulatiny“ připomněli opravdu důstojně. Pekařově společnosti přejme i do budoucna úspěch a především zájem všech, kteří mají rádi historii! Jitka Petrušková

VÝZKUM RYBNÍKÁŘSTVÍ V ČESKÉM RÁJI

Téměř celý minulý rok se etnologické oddělení muzea zabývalo výzkumem tradičního chovu ryb a rybolovu v oblasti Turnovska a Českého ráje, jehož hlavním výstupem je dosud trvající výstava *Kapr, sumec, štika*. Kromě rešerší literatury a studia archivních pramenů bylo provedeno také dotazníkové šetření zaměřené na tradici rybníkářství v naší oblasti, protože rybníků je zde poměrně velké množství. Osmadvacet rybníků má rozlohu více než jeden hektar, slouží k chovu ryb buď jednotlivým místním organizacím Českého rybářského svazu, nebo firmě Rybníkářství Chlumec nad Cidlinou, která má mnoho místních vodních ploch pronajatých. Tato skutečnost nám poměrně ztížila dokumentaci současného stavu rybníkářství, protože společnost není, jak plyne z jejího názvu, místní a tradici zde nemá. Menší rybníky jsou většinou soukromé, bez rybí obsádky a slouží k užítku majiteli či majitelům. V rámci dotazníkového průzkumu jsme se bohužel nesetkali s velkou ochotou ke spolupráci, a to překvapivě zejména v případě místních organizací Českého rybářského svazu, které nám, až na výjimky, odmítly jakékoliv bližší informace poskytnout. Jako lepší spolupra-

covníci se ukázali soukromí majitelé, kteří obhospodařují své rybníky sami hlavně pro svou potřebu. Přesto jsme se nedopracovali k příliš početným zdrojům informací, ani například k soupisu receptů z ryb a zvyklostí spojených s kon-

zumací ryb, což jsme si od výzkumu slibovali. Přesto jsme nakonec sestavili malý rybí receptář, který je k dispozici návštěvníkům na pokladně muzea. Naopak poděkování patří panu Jaroslavu Polákovi, který nám poskytl jak informace o tradici místního rybníkářství a rybníkářství, tak fotografie ze svého rodinného archivu. Je škoda, že naše snaha nevyvolala větší zájem a sdílnost, protože nezaznamenané informace se většinou z paměti společnosti vytratí s odchodem pouhé jedné generace. Lenka Tuláčková

KAROUSHKOVI

Dokončení ze s. 1

cítit, že své umělecké poslání bere velmi vážně. Ostatně některé jeho obrazy věnované rodnému městu – jeden z nich zdobí interiér turnovské radnice – nebo milované Jizeře svědčí o tom, že si byl vědom, jak citově hluboké může a má umělecké sdělení být. Oba bratři Karouškoví se výrazně zapsali do historie moderního umění nejen v našem regionu a spolu s dalšími členy výtvarné skupiny Makarská 57 (mj. v ní byli také J. Jíra, J. Rada, M. Preclík, J. Novák, J. Šerých) byli výraznou součástí české výtvarné scény. Ěru uměleckých výstav v galerii u Sasíků, která se v budoucnu změní na stálou expozici horolezectví, proto uzavřeme výběrem z tvorby Ladislava a Valeriána Karouškových, kterou připravujeme ve spolupráci s Mgr. Markétou Kroupovou z liberecké Oblastní galerie a v součinnosti s rodinami obou umělců. **Miroslav Cogan**

NÁLEZY Z ČERTOVI RUKY V PRAZE

Turnovské muzeum zapůjčilo na výstavu s názvem *Hroby barbarů – Svět živých a mrtvých doby stěhování národů*, která je ke zhlédnutí do 14. února 2016 v Muzeu Hlavního města Prahy, soubor unikátních kovových předmětů ze skalního Bradla Čertova ruka na Hruboskalsku. Předměty pocházejí z archeologického výzkumu z let 1935 a 1936, který zde vedl nejprve prof. J. V. Šimák a v druhé etapě tehdy začínající archeolog Dr. Rudolf Turek.

Jde o různorodou skupinu předmětů z 5. století, která obsahuje část koňského postroje, bronzové spony, skleněné korálky a opaskovou sponu. Geografický rozptyl jejich proveniencí skvěle odpovídá právě době stěhování národů: postříbřená část udidla pochází ze středního Podunají, spony mají svůj původ v Durynsku, skleněné korále v Porýní a opasková spona typu Ehrenbürg-Jamoigne v Belgii. Nové záchranné archeologické

výzkumy v okolí Čertovy ruky z loňského jara přinesly nový soubor kovových artefaktů, z nichž podstatná část náleží také právě do 5. století. Vedle dalších opaskových spon typu Ehrenbürg-Jamoigne, byla nalezena kupř. bronzová kování, kopí, meče, bojové sekery i kovové zvonky. Soubor artefaktů je nyní v péči restaurátorů a návštěvníci si jej budou moci prohlédnout v brzké době.

Jan Prostředník

REGENERACE 2 – OHLÉDNUTÍ ZA NETRADIČNÍ VERNISÁŽÍ NETRADIČNÍ VÝSTAVY

Druhý ročník výstavy *reGenerace 2* si vytyčil za cíl daleko více přiblížit šperky veřejnosti a připomenout, že svůj šperk si může najít opravdu každý, a to bez rozdílu věku, pohlaví, postavení i vzhledu. Při přípravě této výstavy nás s Miroslavem Coganem napadlo propojit celé naše muzeum se šperkem ještě více než kdy dříve a představit prostřednictvím šperků jednotlivé pracovníky muzea a jejich profese. Každý z vystavujících autorů si v řadách zaměstnanců muzea našel vhodný model pro svůj šperk. Najít toho, kdo se s jeho šperkem ztotožnil a dokázal jej prezentovat, nebylo nakonec vůbec těžké. Potvrdilo se, že šperky, které mohou být pro někoho jen extravagantními předměty, nepatří pouze do vitríny, ale mohou si najít svého nositele mezi normálními lidmi.

Na vernisáži bylo téměř celé naše muzeum. Sedmnáct muzejníků na sobě prezentovalo šperky vystavujících autorů, ostatní pomáhali, nebo se přišli podívat. Naši modelové zpočátku vybízeli odvážně návštěvníky, aby si vystavená díla

z otevřených vitrín sami zkoušeli, později už stačilo nadšeným návštěvníkům jen asistovat – šperků se ujímali sami od sebe. Bonusem pak byla možnost setkat se s autory jednotlivých šperků, kteří byli vernisáží přítomni. Průběh vernisáže splnil naše očekávání, návštěvníci se brzy zbavili ostychu a užívali si jedinečné příležitosti, která se jim nabízela. Panovala

přátelská a živá atmosféra, setkali se zde několik generací šperkařů, pedagogů, absolventů, nejen z Turnova, ale i ze Železného Brodu. Povedlo se mezigenerační propojení starších a mladších autorů, ale i propojení mezi nositeli šperku starší generace s pracemi mladých autorů a naopak – starší ostřílení tvůrci byli oslovováni zájemci z mladé generace.

Chtěla bych všem návštěvníkům, šperkařům i muzejníkům poděkovat za to, že se vernisáž povedla a žádný ze skleněných šperků se nerozbil. Doufám, že se všichni zregenerovali a že se za dva roky opět setkáme s turnovskou umělecko-řemeslnickou scénou, ke které chceme pozvat kolegy z Jablonce nad Nisou.

Jana Válková Střílková

UNIVERZÁLNÍ NÁVŠTĚVNÍK ROKU 2015

Byl jsem jedním z 35 000 návštěvníků, kteří loni dorazili do turnovského muzea. Téměř čtvrtina z nich tak učinila během letní sezony a například na Dlaskově statku se to v létě turisty jen hemžilo, protože jej od dubna do července navštívilo dokonce více lidí než samotné muzeum. Co mne, jako návštěvníka, který proploval všemi měsíci a všemi pracovišti, zaujalo nejvíce? Kromě stálých expozic to byly velice

poutavé výstavy, například *Poklad!!!, MUDr. Jiří Šolc – zaslužilý lékař, 300 let kamenářského cechu v Turnově* a velká výstava *Bitva pod Hrubou Skálou*. Akcí, které muzeum uspořádalo, bylo opravdu mnoho. Největší z nich byly, zcela podle očekávání, *Staročeské řemeslnické trhy*, které tentokrát přilákaly přes 10 000 lidí! Příjemnou novinkou letního programu byly také *Muzejní večery*, během kterých bylo otevřeno i po zavírací době, což jsem, jako pracující člověk, ocenil. Navíc nás muzeem provedli průvodci v dobových krojích typických pro střední Pojizeří, což bylo nejen milým překvapením, ale i příjemným zpestřením. Dozvěděli jsme se spoustu zajímavých informa-

cí o historii muzea a jeho okolí a součástí prohlídky byl také poutavý výklad o obrazu Mikoláše Alše *Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou*.

Při předvánoční návštěvě mě potěšila nejen tradiční staročeská vánoční výzdoba, tematické výstavy o rybách či betlémech, ale i křty hned dvou nových knih. Prohlídku mi zpříjemnil poslech vánočních koled a horký čaj v ruce, který mi nabídli pokladní hned při vstupu

do muzea. Bylo to ideální načerpání vánoční atmosféry.

Po prohlídce muzea jsem navštívil muzejní obchod, protože vím, že se zde dají zakoupit suvenýry a dárky od regionálních řemeslníků a výrobců. Obchůdek nabízí léčivé kamínky, drahokamy, šperky od místních šperkařů, mají v něm širokou nabídku šperků s českými granáty, historické lesní sklo, medovinu a bylinné sirupy. Novinkou byly Džemy z ráje, tradiční krajové oplatky či bylinkové bonbony.

Letošní sezona pro mne byla opravdu velice lákavá a těším se, co pro nás muzeum připraví v novém roce. **Zaznamenali a na shledání s vámi se těší pokladní Iva Havrdlíková a Adam Jíra**

OHLÉDNUTÍ ZA VI. SALONEM

Styl a Ornament. Tak znělo téma VI. výtvarného salonu zaměřeného na výtvarnou a řemeslnou tvorbu. Tentokrát se na salon přihlásilo 23 účastníků, kteří měli během tří měsíců možnost vyzkoušet si různé výtvarné a řemeslné techniky, jako například modrotisk, malování na nábytek či přírodní barvení látek.

Výtvarný salon se vždy snaží svou náplň propojit s muzejními expozicemi a sbírkami, a tak ani tento ročník nebyl výjimkou. S frekventanty jsme zavítali do druhého patra našeho muzea, do národopisné

expozice, kterou nás provedla osoba nejpovolnější – ředitelka muzea a kurátorka etnografických sbírek a uměleckého řemesla PhDr. Vladimíra Jakoubčová. Při návštěvě expozice jsme zjistili, že mezi všemi vystavenými předměty lze najít pojitka. Tím se pro nás staly ornamenty, vzory a dekory a k nim vázaný styl, móda a tradice. Proto jsme svou tvorbou krok za krokem sledovali vystavená díla.

Frekventanti si vyzkoušeli hned několik různých výtvarně-řemeslných disciplín, které doprovázely přednášky či kratší úvodníky do dané problematiky, aby si ze Salonu odnesli nejen hotové výrobky a dovednosti, ale i nové teoretické poznatky. Kreslili a malovali v plenéru, účastnili se komentované prohlídky expozice, měli přednášku s praktickými

úkoly pod vedením externí lektorky Mgr. BcA. Caroliny Sidon, na které se seznámili s ornamentikou cizích kultur, také se naučili jak vytvořit různé typy ornamentů různými postupy a technikami (šablona, razítka, ruční kresba, malba). Inspirovali se lidovým uměním, vyrobili si vzorník ornamentů či manuál na výrobu, který je zároveň jakýmsi deníkem našeho Salonu. Sami si navrhli a vytvořili matrici ze zatlučených hřebíčků pro tisk modrotisku. Měli možnost prohlédnout si a osahat vzácné staré lidové kroje a prohlédnout vzorníky dekorů vyšivek z muzejního depozit-

táře. Dále si vyzkoušeli dva postupy v barvení látek a dvě techniky batiky – sypanou a vázanou s využitím přírodních barviv. Malovali jsme i na nábytek po vzoru našich předků, povídali si o symbolice a významu barev. Poslední hodinu jsme už v duchu Vánoc věnovali oživení jedné z nejstarších vánočních tradic – lití olova do předem vytvořené sádrové formy.

Za sebe si dovoluji říci, že asi nejzajímavější a zároveň nejnáročnější byla tvorba modrotiskové matrice a jejího následného otiskování na plátno. O to větší pak byla radost z výsledků...

Pokud Vás naše aktivity oslovily, neváhejte se přihlásit na další, již VII. salon. O jeho zahájení a náplni Vás budeme včas informovat na našich webových stránkách. Těším se na další společné tvoření.

Veronika Gocová

MARTA ŠVAJDOVÁ
autorský šperk a zakázková výroba

tel. 604 653 668
www.fler.cz/m-r-t
martasvajdova@atlas.cz
Muzeum Českého ráje v Turnově

Aleš Bartoš

tel. 603 315 295
www.abzlatnictvi.cz
zakázková výroba šperků
Muzeum Českého ráje Turnov

ROZHOVOR S... JANOU VÁLKOVOU STŘÍLKOVOU

V tomto čísle Vám přinášíme již před půl rokem slíbený rozhovor s Janou Válkovou Střílkovou, lektorkou, která byla naší kolegyní dva roky a která s námi nyní spolupracuje externě, například na nedávné výstavě reGenerace. Jana je výtvarnice-pedagožka, která se navíc věnuje své vlastní autorské šperkařské tvorbě – ideální člověk na pozici lektora a muzejního pedagoga! Setkávat jste se s ní mohli na programech v Kamenářském domě.

Každý, kdo s Tebou kdy mluvil, si nemohl nevšimnout Tvého přízvuku, který rozhodně není turnovský. Jak ses tedy dostala do Českého ráje a hlavně k nám do muzea?

Ano, mám „kratky zobak“. Do Turnova jsem poprvé přijela na talentové zkoušky na Střední uměleckoprůmyslovou školu. Tehdy jsem se dostala ještě i na restaurátorskou školu v Ostravě, ale pohled na Trosky a tehdejší genius loci „šperkárný“ mi tak imponoval, že jsem se rozhodla pro mnohem složitější dojíždění. Po maturitě a studiu v Olomouci jsem se vrátila zpět do mé rodné Opavy. Zpátky, na samotu v lese, jsem se přistěhovala až po devíti letech za svým mužem. Když mi končila mateřská dovolená, zrovna jste hledali lektorku a moje švagrová Marcela Beranová si na mě vzpomněla a oslovila mě, moc jí za to děkuji. Dříve jsem učila, měla jsem zkušenosti i s dílnami, ale tohle bylo mnohem tvořivější, svobodnější povolání, navíc v jedinečném prostoru Kamenářského domu a se skvělými lidmi.

V muzeu jsi nepracovala zas tak dlouho, ale stopa po Tobě zůstala

výrazná. Mohla bys shrnout aktivity, na kterých ses podílela?

Muzejní pedagogika je poměrně mladý obor, často jsem se u pedagogů z jiných muzeí setkávala s tím, že nebyli svými kolegy muzejníky respektováni. V turnovském muzeu tomu tak není. Tuhle cestu přede mnou proklesla Tereza Nemethová, se kterou jsme se výborně doplňovaly, bylo obrovské štěstí, že jsme se potkaly. Podařilo se nám společně rozjet mnohé. Dostaly jsme do povědomí tehdy nové plnohodnotné animační programy. Dnes jsou naplněné stejně jako oblíbené dílničky, které však jsou od výstav oddělené a které by podle mého názoru neměly být hlavní činnosti lektorského oddělení. S Terezou jsme vymyslely a s našimi šikovnými muži zrealizovali interaktivní Stezku kamene. Tento program vede malé návštěvníky po stálých expozicích muzea s pracovními listy *Nebe, peklo, Český ráj*; nebudeme se za něj muset stydět ani po letech. Jen někdo bude muset udržovat stezku funkční – tady takový můj povzdech. Osvědčily se nám i hrací body na výstavách, vzpomenu výstavu *Chvála pílí včel*, která byla velmi úspěšná a kde jsem se zapojila i v instalaci a navrhla jsem plakát. Myslím, že by takové pointy měly doprovázet každou výstavu.

Která z aktivit Ti byla nejbližší?

Můj přínos do dění v Kamenářském domě byl hlavně výtvarně-řemeslný. To nejvíc „moje“ byl kroužek *Výtvarný salon*. Scházeli

a tvořili zde dohromady děti, dospělí i senioři. Během pěti cyklů Salonu vznikla parta lidí a kamarádů, která k muzeu neodmyslitelně patří dodnes. Byly to pro mě velmi náročné čtvrtky, kdy jsem se vracela pozdě večer domů, ale na rozdíl od ostatních programů jsem měla silnou zpětnou vazbu. Snažila jsem se podpořit ideu živého domu a v „Kamenáři“ držet přátelskou a rodinnou atmosféru. Oživením domu a celé mé pedagogické činnosti v něm byly také instalace výstav v patře a vernisáže, které lákaly další návštěvníky.

Ačkoliv už nejsi stálý zaměstnanec, spolupracuješ s námi často. Naposledy na výstavě reGenerace. Mohla bys přiblížit hlavní důvody, které Tě k tomuto projektu vážou?

Stále taky říkám „naše“ muzeum. Víc než muzejním pedagogem se cítím být šperkařem. Muzeem mi v tomto směru moc pomohlo, spoluprací s Miroslavem Coganem jsem se snadněji dostala do povědomí šperkařské scény, ráda mu pomáhám a jsem v centru dění. Organizování a instalace výstav mě baví.

Čemu se nyní věnuješ a kde se s Tebou můžou čtenáři setkat?

Zatím jsem doma a věnuji se svým třem dětem, které jsem kvůli práci trochu zanedbávala. Rozkukávám se, nasávám a chytám múzy. Kamarádi mě určitě najdou na samotě u lesa s ovceci, v dílně mezi hromadami kostí (*Jana vyrábí šperky z kostí, pozn. AK*) a prachu, nebo u kuchyňského stolu s ruka-

ma od mýdla zabořenýma v očích vlně (*a z vlny*). Najít mě můžou také na většině výstav a akcí o šperku.

A konečně očekávaná otázka: Kam by se podle Tebe měla ubírat muzea v budoucnu a jak vidíš turnovské muzeum za deset let?

Samozřejmě každý vidí jako nejdůležitější svůj obor, já tedy řeším, jak přitáhnout co nejvíce dětí a jak jim zábavně dostat do hlaviček nějaké informace. Děti, potažmo celá společnost, je v dnešní době zahlcována spoustou informací, myslím, že tomu nebude jinak a mladí lidé nebudou chtít číst velké objemy tištěného textu, takže zaujmout je bude velmi těžké. Zdá se mi, že trend nabídnout unaveným lidem vše přes internet až do domu bude trvat. Sílí internetové obchody, domácí kina, a dokonce i prohlídky výstav přes internet. Lidé chtějí ve svém volném čase zábavu a zážitky. Nicméně i tak se dají informace z historie předat, jen si bohužel myslím, že to bude muset být velmi efektivní formou, která bude drahá. Měli bychom se snažit na výstavách zapojit všechny lidské vjemy a vytvářet velmi promyšlené výstavy v týmu profesionálního kurátora, architekta, grafika, pedagoga a třeba i dalších specialistů. Devizou malých muzeí může být přátelské, rodinné a klidové prostředí, které rozhodně nevládne ve velkých zábavných institucích.

Děkuji Ti za rozhovor a těším se na další setkávání a spolupráci.

Příště si budu povídat s kolegy z provozního oddělení.

Alžběta Kulíšková

DRINGS

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika – kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika to vše můžete zakoupit ve Skálově ulici 6 otevřeno ve všední dny 13.30 – 17.30 hodin
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře využijte e-shop na stránkách www.drings.cz!

BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

Studentská 1727, Turnov • tel./fax: 481 321 180, 602 364 436
www.baryturnov.cz • email: info@baryturnov.cz

ZE SBÍREK MUZEA – ZÁPISNÍK JOSEFA DLASKA

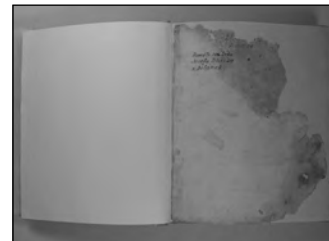

Na konci 19. století přibylo do muzea několik předmětů z pozůstalosti sedláka Josefa Dlaska (1782–1853), majitele Dlaskova statku v Dolánkách. Byla mezi nimi i jedna z vůbec nejdůležitějších a neznámějších památek našeho regionu – tzv. Dlaskova kronika, kterou bychom správně měli označovat jako Dlaskův zápisník, protože charakter kroniky tak úplně nemá. Záznamy o tom, jak se Dlaskovy předměty do muzea dostaly, se nedochovaly, víme ale, že těsně před tím patřily Dlaskovu vnučkovi Františkovi, který zemřel

někdy po roce 1894 (v tom roce ještě podepsal jednu listinu) a že v roce 1898 se už nacházely v muzejních sbírkách. Domníváme se tedy, že se k nám dostaly v souvislosti s úmrtím jejich tehdejšího majitele, snad odkazem, ale pravděpodobněji šlo spíše o záchranu před likvidací pozůstalosti, kterou zprostředkoval někdo třetí. Ani jedna z předaných věcí totiž na první pohled nespĺňuje charakter „vzácného“ předmětu, a tak nebylo nic samozřejmějšího, než rozpadlé, špinavé a nečitelné dokumenty (na konci 19. století se už

dávno psalo latinkou, zatímco Dlask psal ještě kurentem) při třídění pozůstalosti vyhodit. Vedle samotného zápisníku, jehož tehdejší stav vidíte na fotografii uprostřed, bylo do muzea předáno několik zastaralých listin, dvě tři velmi opotřebované knížky a několik fotografií. Během let k nim ještě přibyly dva zpěvníky rorátů, které pro turnovské Literátské bratrstvo, jehož byl členem, sepsal Josef Dlask. Tyto zpěvníky se do muzea dostaly od jiných majitelů a s Josefem Dlaskem dlouho nebyly spojovány.

Je zcela jasné, že Dlaskův zápisník byl díky tomu, že se dostal do muzea, zachráněn. V muzeu opakovaně poutal pozornost, byl studován mnohými historiky a v roce 1941 byla jeho část, obsahující zápisky z Dlaskova života, vydána v edici Františka Kutnara. Teprve nyní, poprvé po více než 160 letech od smrti autora, vyšla knižně edice kompletního zápisníku.

V polovině 90. let byl zápisník restaurován a opatřen novou vazbou, jak můžete vidět na další fotografii. Dnes je uložen v depozitáři ve sbírce rukopisů a veřejnosti se z důvodu ochrany zpřístupňuje jen zřídka. Na našich webových stránkách si ale můžete prohlédnout jeho digitální verzi.

Alžběta Kulíšková

STALO SE PŘED STO LETY V TURNOVĚ A OKOLÍ

Stavba nouzových okresních silnic v regionu nadále pokračovala. Stavěly se silnice z Rohlin do Klokočí, z Vesce do Prackova a z Kordovky s připojením na silnici vedoucí z Pěčína do Svijanského Újezda. Výstavba těchto silnic byla subvencována státem a dávala nezaměstnaným jistotu pravidelného výdělků. * Desítky turnovských firem i soukromých osob věnovaly s koncem roku větší či menší sumy peněz na charitativní účely, především místním chudým. Ani město Turnov nezůstalo pozadu a krom finančních příspěvků rozdalo potřebným 500 kg rýže, 500 kg cukru a 250 kg mouky. * Dámský odbor Červeného kříže uspořádal charitativní koncert, na kterém se podílela řada podnikatelů hmotnou podporou: majitel elektrárny Emil Votrubec poskytl bezplatně osvětlení celé akce, pánové Mašek a Šantroch se postarali o vkusnou dekoraci dvorany, kterou zase zdarma poskytl turnovský sokol, pivo pro hudebníky a raněné vojiny dodaly pivovary J. Táborský a Malý Rohozec. * 3. ledna utonul

v Turnově kočí Damašek i s párem koní, když jel do Jizery pro vodu, kterou zavážel do panské cihelny v Nádražní ulici již několik let. Jako obvykle zajel kolem zahrady u provozárny (JUTA) do řeky, která však byla po deštích rozvodněná, a proud ho strhl i s koňmi do středu řeky. * V Českém ráji se objevily divoké labutě, které u nás již nikdo v přírodě nepamatoval. Své útočiště našly na zavodněné louce mezi lázněmi Sedmihorky a železniční stanicí Hrubá Skála a přelétávaly na různé rybníky v okolí. Dobový tisk uvádí, že pan baron Aehrenthal „na památku jejich návštěvy jednu z nich odstřelil“.

* Po dlouhodobém připomínkování nedostatečného osvětlení Nádražní ulice, se její obyvatelé konečně dočkali dvou velkých elektrických svítlen. * Na konci února 1916 konečně napadlo více sněhu. Probudili se lyžaři (alespoň na Hrušticí, viz foto) a také sánkaři. Ti měli v Turnově vymezené ulice, které mohli využívat, nad čímž bděla místní policie. * Nedostatky Velké války se v Turnově odrazily také v produkci místních novin. Pojizerské listy oznámily, že následkem zdražení a nedostatku papíru budou některá z příštích čísel novin pouze o čtyřech stranách. * 28. února před

sto lety jel kočí z malorohozeckého pivovaru s nákladem piva na Semilsko. Jeho povoz, skládající se ze dvou za sebou spojených saní, táhli dva silní koně. Pro nedostatek sněhu se zadní sáně na železničním přejezdu v Dolánkách u školy zasekly. Ve chvíli, kdy se je chystal kočí z kolejí vyprostit, přijížděl vlak z Turnova, který veškerý náklad rozházal po okolí. Kočí ani koně nebyli zraněni.

*** Nový sport naší školní mládeže.** *Pozorujeme již delší dobu, že několik žáků zdejších škol pěstuje nový a ošklivý sport, a sice čmárání po zdech domů a výkladních skříních. Také jim překáží velké reklamní zrcadlo na nároží domu U Korunního prince, které je ostrým předmětem poškrábáno. Něco podobného možno nazvat darebáctvím a proto bylo by záhodno, aby slavné ředitelství škol upozornilo na trestnost tohoto uličnictví. Těž by se mělo zakázat povykování a hulákání v ulicích a na náměstí, zvláště v době večerní, kdy velmi často slyšeti řev jako nějakých šakalů.*

David Marek

VÝSTAVY A AKCE V LEDNU, ÚNORU A BŘEZNU

GALERIE

Do 14. 2. Kapr, sumec, štika – Výstava o rybářství Českého ráje
25. 2. – 1. 5. Ladislav a Valerián Karouškoví – výstava soch a obrazů vynikajících výtvarníků z našeho regionu

VÝSTAVNÍ SÁL

4. 2. – 6. 3. Výtvarný salon dětí a mládeže Turnov–Jawor 2015
12. 3. – 24. 4. Scénické ozvěny – výstava volného sdružení výtvarníků (scénografie, malba, plastika, grafika)

KAMENÁŘSKÝ DŮM

16. 1. – 28. 2. Horské boudy v Krkonoších a Jizerských horách – výstava připravená archivem v Litoměřicích a ve Vratislavi
17. 3. – 1. 6. Výtvarný salon – výstava prací účastníků

DLASKŮV STATEK

30. 1. Masopust na Dlaskově statku – tradiční oslava i s průvodem
26. 3. Velikonoce na Dlaskově statku – program bude zveřejněn v dostatečném předstihu

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA MINULÝM ČTVRTLETÍM

V horní řadě si připomínáme výstavy zahájené v minulém čtvrtletí: reGenerace 2, Betlémy ze sbírek J. V. Scheybala v Kamenářském domě a Kapr, sumec, štika, se kterou pokračujeme do řady prostřední. Následují vánoční trhy – řemeslné stánky na náměstí a dílna v Kamenářském domě. Končíme prosincovými křty knih Život na provázku Jaroslava Kříže (kmotři-loutkáři Petr Záruba, Jaroslav Iperser a František Pešán) a Zápisky sedláka Josefa Dlaska, které k vydání připravila Alžběta Kulíšková a za kmotry jí byli průvodci Dlaskova statku Eliška Vělová a Martin Kašpar a redaktor Českého rozhlasu David Hamr.

NAVŠTIVTE V MUZEU, CO SE DÁ

MUZEJNÍ PRODEJNA

šperky,
drahé kameny, sklo,
bižuterie, regionální
speciality, sladkosti,
knihy, mapy

ZLATNÍCI V KAMENÁŘI

autorské šperky
zakázková výroba
snubní prsteny
drahokamy
ukázky řemesla

DLASKŮV STATEK

národní kulturní
památka
vesnická domácnost
v 19. století
vánoční atmosféra

Muzejní čtvrtletník vydává Muzeum Českého ráje v Turnově. Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054. Odpovědná redaktorka: Mgr. Alžběta Kulíšková. Grafická úprava: pch, sazba: AK. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411. Uzávěrka tohoto čísla byla 15. prosince 2015. Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea a v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova. Emailem zasláným na adresu kuliskova@muzeum-turnov.cz si můžete objednat zaslání Čtvrtletníku emailovou poštou.

OTEVÍRACÍ DOBA: MUZEUM a KAMENÁŘSKÝ DŮM: Úterý až neděle: 9.00–16.00. V Kamenářském domě zavřeno v týdnu od 11. do 15. ledna. **DLASKŮV STATEK:** Od 1. ledna do 25. března zavřeno. Výjimku tvoří oslavy masopustu (30. ledna). Statek otevřeme 26. března (Velikonoce na statku) a pak bude zpřístupněn po celou sezonu od úterý do neděle od 9.00 do 16.00 hodin. Aktuální informace vždy získáte na webových stránkách muzea!